

Naar een groene en gezonde MRA West

Partijen (publiek-privaat of triple helix)

Het 'Naar een groene en gezonde MRA West'-consortium is een combinatie van overheden, maatschappelijke organisaties en beheerders. Deze partijen zijn verantwoordelijk voor het ruimtelijk beleid dan wel zijn beheerders of gebruikers van het landelijk gebied binnen het westelijk deel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De samenwerking is toegespitst op de verschillende doelgroepen die we willen betrekken en sluit goed aan bij de gecombineerde publiek-privaat-bewoners aanpak die we voorstellen. Concreet bestaat het consortium uit de volgende partijen:

- Gemeente Haarlem;
- Gemeente Velsen;
- Gemeente Haarlemmermeer;
- Provincie Noord-Holland;
- Nationaal Park Zuid-Kennemerland;
- Recreatieschap Spaarnwoude;
- Trees for All, een maatschappelijke organisatie (stichting) en CBF-erkend goed doel die al ruim 20 jaar bossen in Nederland en in het buitenland plant voor een beter klimaat;
- Agrarische Collectief Noord-Holland Zuid, een gebiedscoöperatie van 170 boeren die zich inzetten voor natuurwaarden op het boerenland.
- Staatsbosbeheer;
- Vereniging Natuurmonumenten.

Daarnaast sluit de opgave in deze regio aan bij de opgaven waar de volgende organisaties aan werken: het Hoogheemraadschap Rijnland en Boeren van Amstel. Zij staan zeer positief ten opzichte van het voorstel willen hier graag aan bijdragen; bij de uitwerking van het voorstel voor de RegioDeal zijn ze graag betrokken.

Regio

Het gebied van deze Regio Deal is het westelijk deel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), bestaande uit IJmond – Zuid Kennemerland, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en het noordelijk-westelijk deel van Haarlemmermeer. Het betreft het stedelijk gebied – met een focus op de wijken met een lagere brede welvaart – en het groene buitengebied tussen Velsen-noord, Haarlem, Zandvoort, Hoofddorp, Nieuw Vennep en Amsterdam-west.

Eerdere Regio Deals

Er zijn geen eerdere Regio Deals in deze regio afgesloten. De provincie Noord-Holland is uiteraard wel betrokken bij andere Regio Deals in de provincie.

DE OPGAVE

De huidige situatie

De Metropoolregio Amsterdam is één van de mainportregio's van Nederland met 300.000 bedrijven en 1,5 miljoen banen. De ZuidAs, Schiphol en het Noordzeekanaal gebied spelen hier een belangrijke rol in. De internationale oriëntatie en bereikbaarheid, in combinatie met de hoge leefkwaliteit, maakt dat de MRA meedraait in de internationale top. Dankzij de hoge leefkwaliteit en de gunstige sociaaleconomische positie oefent de MRA een enorme aantrekkingskracht uit op mensen en bedrijven uit binnen- en buitenland. Tot 2050 wordt een groei met bijna 700.000 inwoners en 270.000 banen verwacht. De bouwopgave van woningen in de MRA is fors. Het Rijk en de regio hebben afgesproken tot 2030 175.000 woningen te bouwen. Omdat de vraag naar woningen zo groot is, kijkt de regio of de bouwproductie tot 2030 kan worden verhoogd tot 220.000 woningen.

Echter, niet iedereen en niet elke wijk profiteert evenredig van deze economische voorspoed. Met name in het westelijke deel van de MRA zijn er wijken waar de fysieke leefbaarheid en gezondheid van de mensen verslechterd. Inwoners van de MRA, en specifiek in IJmond wonen in een gebied met relatief veel bebouwing, industrie en (snel)wegen. Uit onderzoek van GGD Kennemerland en het RIVM van de afgelopen 12 jaar blijft dat inwoners de laatste jaren meer overlast van stof, rook en roet ervaren en zijn bezorgder over hun woonsituatie. Ook zijn er in deze regio meerdere wijken in gemeente Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer waar leefbaarheid structureel onder druk staat en achterblijft bij de algemene, positieve ontwikkeling. Vooral mensen in deze wijken voelen de druk van de milieuproblemen op hun gezondheid en algemene ontwikkeling.

De milieuproblemen in het westelijke deel van de MRA knellen nu en worden naar toekomst toe urgenter. Het areaal groene recreatiegebied of toegankelijk landschap is te gering, de belasting van stikstof, CO₂, geluid en fijnstof is te groot, de biodiversiteit staat onder druk en het gebied is niet klimaatbestendig ingericht. Deze ontwikkelingen ondergraven de aantrekkelijkheid van de MRA als geheel en daarmee het toekomstig verdienvermogen. Ze hebben een negatief effect op de leefbaarheid en brede welvaart van de bewoners in het westelijke deel van de MRA.

Forse opgaven in de westelijke MRA

1. Ongelijkheid, achteruitgang gezondheid, verhoging stress en vermindering sociale cohesie

Milieuvervuiling in de omgeving kan gezondheidsproblemen veroorzaken en een negatief effect hebben op de kwaliteit van het leven. Cijfers van het CBS laten zien dat mensen met een lager opleidingsniveau of een migratieachtergrond vaker last hebben van milieuvervuiling in de woonomgeving. In wijken waar minder groen aanwezig is, hebben mensen ook meer overlast van de gevolgen van klimaatverandering, waaronder hittestress. De Regionale Monitor Brede Welvaart geeft aan dat er in Noord-Holland relatief minder natuurgebieden per inwoner zijn en de emissies van fijnstof naar de lucht hoger zijn dan in de meeste andere regio's. Specifiek voor de inwoners van de IJmond geldt dat ze in een gebied wonen met relatief veel (snel)wegen en industrie. Zij ervaren hier meer hinder van en zijn bezorgder om hun gezondheid van in de rest van de regio Kennemerland. Mensen die dichtbij het Tata Steel-terrein wonen voelen zich minder gezond dan mensen die verder weg wonen. Dat is ook terecht, want ze hebben een hoger risico op chronische aandoeningen en medicijngebruik voor bijvoorbeeld hart- en vaatziekte, hoge bloeddruk en diabetes, dan mensen die verder weg wonen. Ook hebben mensen meer last gekregen van stof, roet en rook afkomstig van de

(basismetaal) industrie en zijn ze bezorgd over de plek waar ze wonen. De fijnstof en stikstofdioxide die in het gebied wordt gemeten is verminderend en voldoet weliswaar aan de wet, maar niet aan het gezondheidsadvies van de WHO, de belangrijkste gezondheidsorganisatie in de wereld (Gezondheidsmonitor IJmond, GGD Kennemerland, juni 2022). In de regio Kennemerland is ook vaker aanleiding tot bezorgdheid over de gezondheid door toegenomen vliegverkeer rondom Schiphol (Gezondheidsmonitor, GGD Kennemerland, december 2018). Ook is de hoeveelheid bebouwd terrein ten opzichte van de groenblauwe ruimte hoog. Dit alles komt het meest urgent naar voren het westelijk deel van de MRA. Haarlem is bijvoorbeeld recent verkozen tot meest versteende stad van Nederland (Natuur & Milieu, februari 2022).

Terwijl omringd zijn door groen en natuur goed is voor de gezondheid. In het groen zijn levert niet alleen minder stress op, maar kan ook angststoornissen en depressies helpen voorkomen. Alleen al uitkijken op groen en natuur leidt tot sneller herstel en betere schoolprestaties. Daarnaast nodigen parken uit tot ontmoeting, beweging en buitenactiviteiten. Echter, niet iedereen profiteert evenredig van de voordelen die de natuur met zich mee brengt. Een op de vier mensen brengt nauwelijks een bezoek aan de natuur. Dit zijn met name mensen met een lage sociaal economische status, waarvan het merendeel een allochtone achtergrond heeft, een laag inkomen en/of jongeren. Beschikbaarheid, bereikbaarheid en bekendheid zijn de belangrijkste redenen om de natuur niet te bezoeken.

In het westelijke deel van de MRA zijn een aantal wijken te benoemen waarbij de leefbaarheid structureel onder stuk staat en achterblijft bij de algemene, positieve ontwikkeling. Het rapport Leefbaarheid in Nederland 2020 (www.leefbarometer.nl, maart 2022) geeft aan dat in gemeente Haarlem de volgende wijken achterblijven bij de algemene ontwikkeling; Boerhaavewijk, Meerwijk, Molenwijk/Waddenbuurt, Parkwijk/architectenbuurt en Parkwijk/kunstschildersbuurt zijn. Cijfers van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu laten zien dat mensen in deze wijken meer stress ervaren en er minder mensen voldoen aan de beweegrichtlijnen. Gemeente Velsen geeft aan dat Velsen-Noord, Zee-Duinwijk en IJmuiden Zuid meer aandacht nodig hebben. Er wonen grote groepen mensen waarbij het niet vanzelfsprekend is dat ze goede zorg ontvangen, hun welzijn minder is en er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt ontbreekt.

2. *Achteruitgang van de leefbaarheid en toekomstwaarde door hoge milieubelasting, achteruitgang natuur en klimaatverandering*

Het knelt in de westelijke MRA op verschillende milieu thema's. De ruimtedruk is groot, de milieubelasting (geluid, stikstof, fijnstof, CO₂) en in veel wijken is de ruimte voor groen beperkt. De minder groene wijken, met de laagst socio-economische status, hebben hier het meeste last van. Ten eerste liggen vaak om een minder voordelige locatie ten opzichte van grootschalige industrie (bijvoorbeeld Velsen noord ten opzichte van Tata steel). Daarnaast is juist in deze wijken vaak minder groen aanwezig. In het projectgebied geldt dit bijvoorbeeld voor Haarlem-Oost en Noord (2% groen als percentage van de totale openbare ruimte), IJmuiden en Velsen-noord). Dit wordt ook onderschreven door onderzoek waaruit blijft dat minder gestelde wijken vaak minder groen bevatten en daar zijn ze gevoeliger voor klimaatverandering, zowel qua toenemende temperaturen (hitte eilanden) als qua risico op overstromingen (OneWorld, Hittepolitiek: Arme wijk, warme wijk, juli 2022). Dit alles heeft een negatief effect op de leefkwaliteit en de verbrede welvaart maar ook op de toekomstige economische ontwikkelingsmogelijkheden; in de huidige situatie wordt de bouwopgave bijvoorbeeld als in sterke mate geremd door de te hoge uitstoot van stikstof.

Als tweede staat de biodiversiteit in het gebied onder druk. Bestaande natuurgebieden zoals het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (N2000) hebben te lijden onder een hoge recreatiedruk, milieuvervuiling uit landbouw en industrie en verdroging door klimaatverandering. Daarbij zijn de natuurgebieden en groene recreatiegebieden ecologisch slecht met elkaar verbonden – door de sterke aanwezigheid van infrastructuur - waardoor veel soorten niet overleven. Daarnaast wordt in het buitengebied veelal op een reguliere landbouwkundige manier voedsel geproduceerd met beperkte meerwaarde voor natuur en landschap; en wel met een negatieve impact op de bodem- en waterkwaliteit.

Als derde is het gebied kwetsbaar voor klimaatverandering en op dit moment niet klimaatadaptief ingericht. Als gevolg van klimaatverandering stijgt de temperatuur, stijgt de zeespiegel, nemen intensieven regenbuien toe als ook het aantal lange droge perioden. Hierdoor neemt hittestress voor mensen toe, het risico op overstromingen en het risico op verzilting. Dit speelt op verschillende niveaus. Het poldergebied ligt grotendeels onder zeeniveau, er is bodemdaling en ligt naast het Noordzeekanaal, één van de belangrijkste afvoerpunten van water in West Nederland. De afvoercapaciteit van het Noordzeekanaal is niet ingericht op de toekomstige situatie en er wordt momenteel door dan ook Rijkswaterstaat een studie uitgevoerd naar de mogelijkheden van een grootschalige waterberging ten zuiden van het Noordzeekanaal.

Op regionaal en lokaal niveau zijn veel wijken en bedrijventerreinen versteend en niet op intensieve regenbuien ingericht. Hierdoor is het risico op overstromingen in de toekomst aanzienlijk. Potentiële overstromingen zullen niet alleen een enorme economische impact hebben – te vergelijking: de kosten van de overstromingen in [Limburg, België en Duitsland in 2021 bedroegen 38 miljard eur](#) en de kosten van een eventuele overstroming in het intensief bebouwde MRA zullen een veelvoud bedragen - maar ook grote sociale impact omdat mensen zich niet meer veilig voelen in hun gebied,

Dit alles heeft een sterke relatie met de kwaliteit van de leefomgeving, toekomstwaarde en daarmee met de ervaren, verbrede welvaart. En de mensen in de wijken met een socio-economische status zijn in dit alles het meest kwetsbaar.

3. *Beperkte areaal groen recreatiegebied en toegankelijk landschap*

In de huidige situatie is er een sterk tekort aan groen recreatiegebied dan wel een toegankelijk, groen landschap in de provincie Noord-Holland. Dit knelt het sterkst in het westelijke deel van de MRA: hier is in de huidige situatie een tekort van 3-5 maal het aanbod aan groene recreatiegebieden ([Provincie Noord-Holland](#), mei 2022). In de nabije toekomst neemt dit tekort aan recreatiegebieden per bewoner nog fors toe omdat er in Amsterdam-west, Haarlem, Velsen etc. een flinke binnenstedelijke bouwopgave is - en op termijn ook in de Westflank van Haarlemmermeer - en het aantal bewoners dus toeneemt.

In verhouding tot de hoeveelheid mensen die er in de westelijke MRA wonen, is er relatief weinig natuur. In de IJmond-regio is dat 22 hectare per inwoner. Daarmee staat de regio op de 25^e plaats van de 39 COROP-regio's in Nederland. Het aantal bezoekers van natuurgebieden is zeer hoog wat een duidelijke uiting van de behoefte is – het aantal bezoekers van de duingebieden Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Noord-Hollands Duinreservaat samen bedraagt 6 Mln. per jaar en is sinds 2019 met 50% gestegen.

Voor Haarlemmermeer geldt dat de Stichting Recreatie/KIC al in 2008 constateerde dat er in aanzienlijke groentekorten zijn, “waarmee de gemeente slechter voor de dag komt dan steden als Zaanstad, Purmerend of Almere”. Als gevolg van de woningbouwopgave, schaa sprong wonen, wordt er een forse bevolkingsgroei voorzien, dat vraagt om een extra uitbreiding van het grootschalig groen. Daarbij zou het grootschalig groen, waaronder Park21, in Haarlemmermeer een belangrijke regionale functie moeten krijgen in het doen verminderen van de recreatieve druk op de binnendu in rand. Dit is een ambitie die al decennia bestaat. Tevens is het wenselijk dat de wat oudere wijken in Hoofddorp en Nieuw-Vennep vergroenen, het is belangrijk om daar gezond groen te behouden en de uitbreiding van natuurlijke oases in de openbare ruimte waaronder parken, recreatiegebieden, collectieve tuinen te bevorderen, maar ook in bermen en langs akkerranden.

4. Landbouwsector onder druk en voedselproductie met beperkte maatschappelijk meerwaarde

De landbouwgebieden in het de in de westelijke MRA zijn hoogwaardige kleigronden en met hoge waarde voor voedselproductie. Door de nabijheid van de stad zijn landbouwgronden echter duur en staat het verdienmodel van de boeren onder druk. Daarnaast zijn de meeste boeren in sterke mate gericht op voedselproductie met beperkte maatschappelijke meerwaarde. Door het gebruik van kunstmest en pesticiden is er tevens een negatief effect op de waterkwaliteit en biodiversiteit; terwijl er maar een beperkte maatschappelijk meerwaarde voor de bewoners de directe woonomgeving wordt gecreëerd.

Deze ontwikkelingen vragen ook van ondernemers in het buitengebied van de westelijke MRA om een omslag te maken naar een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering. [Onderzoek](#) de Rabobank naar een toekomstbestendige Metropoolregio wijst uit dat de regio fors onder het Nederlands gemiddelde scoort op woontevredenheid, milieukwaliteit, veiligheid, gezondheid, maar ook inkomen (door een relatief hoge ongelijkheid) blijft achter. Belangrijke aanbevelingen die hierbij worden gedaan zijn:

- Maak duurzaam ondernemen hét fundament van de economie en creativiteit en innovatie als oplossingen voor de grote transitieopgaven;
- Stel de mens centraal en combineer kansengelijkheid en slagkracht om de bredere welvaart te verbeteren;
- Maak de MRA klaar voor de toekomst door klimaat- en energierisico's te verminderen;
- Werk samen met overheden, bedrijven, kennisinstellingen en burgers.

Meerwaarde voor leefkwaliteit en sociale cohesie

Als deze opgaven worden opgelost neemt de leefkwaliteit van de regio aanzienlijk toe. De milieudruk vermindert, de toegang voor bewoners tot groen recreatiegebied wordt vergroot en de mogelijkheid om in het groen te verblijven neemt toe. De fysieke ruimte om te ontspannen, sporten en verwonderen neemt toe. Hiermee neemt ook de kans op sociale ontmoeten en verminderen van stress toe.

Daarbij biedt het een kans om de sociale cohesie te versterken. Door in te zetten op een community aanpak 'door en voor bewoner en ondernemers' biedt het realiseren van de opgaven de kans om als bewoners elkaar beter te leren kennen. Door samen te werken aan een groene en klimaatadaptieve wijk, door op bezoek te kunnen gaan bij een boer die lokale producten produceert en verkoopt aan de rand van de stad en door samen te gaan sporten in het nieuwe groengebied.

Het regionaal streefbeeld voor de toekomst

Het streefbeeld van de toekomst voor het de MRA is een evenwichtige, economische voorspoedige, gezonde en veilige metropoolregio. Mensen wonen, werken en leven er in een goede verhouding met elkaar en met hun omgeving. Bewoners hebben gelijke kansen, goed onderwijs en wonen, werken en leven in een gevarieerd en groen landschap dat bestand is tegen klimaatverandering. De landschappen in en om de stad dragen bij aan gezondheid, recreatie, verduurzaming en klimaatadaptatie en zijn voor iedereen toegankelijk.

Vanuit een aantal (boven)regionale programma's wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid van de MRA-west, zoals de [Verstedelijkingsconcept 2050](#) en de [Omgevingsvisie Noord-Holland 2050](#). Daarbij wordt vanuit diverse thema's en beleidslijnen – visie toerisme en recreatie PNH, voedselvisie PNH, masterplan biodiversiteit PNH en gemeentelijke visies van Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer – ingezet op het realiseren van deze toekomst.

Waarom streven naar een samenwerking Rijk-regio?

De Metropoolregio Amsterdam is één van de belangrijkste economische regio's van Nederland. Het projectgebied is direct gelegen naast drie belangrijk economische kerngebieden – Schiphol, Noordzeekanaalgebied en de ZuidAs – en de ontwikkelkansen daar wordt mede bepaald in dit projectgebied. Het is voor Nederland dan ook belangrijk dat het gebied zijn toekomstwaarde behoudt en versterkt.

Via de verstedelijkingsstrategie draagt de regio fors bij aan de woningbouwopgave van Nederland. De mogelijkheden om een hoogwaardige leefomgeving te creëren zijn gekoppeld aan de mogelijkheden om groene recreatiegebieden te creëren en de milieudruk te verminderen. Dit kan niet in het bebouwd gebied alleen; en in het projectgebied liggen hiervoor kansen, samen met bewoners en ondernemers.

Als derde is het gebied een hotspot voor klimaatadaptatie op nationaal niveau. De urgentie neemt met de verdergaande verstedelijking toe, de klimaatopgaven zijn hier omvangrijk en de potentiële impact in geval van calamiteiten groot. Daarbij moet de afvoer- en/of bergingscapaciteit van het Noordzeekanaal worden vergroot met een forse ruimteclaim tot gevolg. Deze opgaven bevinden zich alleen op bovenregionaal/nationaal niveau en kunnen niet alleen door gemeenten zelf worden opgepakt. Hiervoor wordt dan ook succesvol samengewerkt binnen het MRA-programma. Dit voorstel sluit zeer goed aan op strategische bestaande beleidsprogramma's en is hier aanvullend op. Deze programma's betreffen met name het [Verstedelijkingsconcept 2050](#), [Metropool van grote klasse met menselijke maat](#), het Nationaal Programma Landelijk Gebied, de NOVEX-aanpak (met vier gebieden direct rond het projectgebied: Noordzeekanaalgebied, Schiphol, Groene Hart en MRA als geheel) en Klimaatadaptatie Noordzeekanaalgebied. Voor dit laatste is een goede samenwerking met bijvoorbeeld Rijkswaterstaat van belang in de ontwikkeling van de overloopgebieden rond het Noordzeekanaalgebied.

Het voorstel 'Naar een groene en gezonde MRA-west' is hier aanvullend op omdat het 1. Met inzet op verbrede welvaart een integrale sociale/economische/ruimtelijke agenda heeft; 2. Het ruimtelijk aanvullend is om dit het aangrenzende gebied betreft; 3. Het inzet op een strategische versterking van het landschap én recreatie welke in andere programma's maar beperkt belegd zijn; en 4. Inzet op

een aanpak met ondernemers en bewoners waardoor het een aanvullende impact heeft naast de reguliere inzet van de overheden.

De Rijksoverheid is daarom een noodzakelijke partner om deze nationale mainport te ondersteunen op de weg naar een klimaatadaptieve en duurzame regio, die als voorbeeld kan dienen voor heel Nederland.

DE VOORGESTELDE AANPAK

Het Regio Dealvoorstel 'Naar een groene en gezonde MRA-west' zet in op drie pijlers:

1. **Groene en gezonde wijken.** Verbetering van de leefbaarheid en kwaliteit van de woonwijken en het buitengebied door inzet op beperking van de milieubelasting en vergroening van stad en landschap. Hierbij wordt met een community-aanpak ingezet op Versterking van de sociale cohesie en gezondheid van mensen door middel van een ('door en voor mensen en ondernemers');
2. **Strategische versterking van het groene landschap en recreatie;**
3. Versterking van de **natuurinclusieve en regeneratieve landbouw in het buitengebied** van de MRA met een community aanpak met ondernemers.

Hiermee zet de regio een aantal stappen in de transities waar Nederland voor staat. Ten eerste de transitie in een intensieve stedelijke regio met opgaven op het gebied van woningbouw, beperking stikstof en recreatiegebieden. En als tweede in het landelijk gebied. Vanuit de bestaande bodem- en waterstructuren wordt gewerkt aan biodiversiteit, versterking van natuur, waterkwaliteit en klimaatadaptatie.

Pijler 1 Groene en gezonde wijken

In de pijler 'groene en gezonde wijken en steden' werken gemeenten, maatschappelijke partijen en ondernemers aan het versterken van groen in de wijk en de verbindingen tussen stadranden en het buitengebied. Denk hierbij aan de aanleg van meer groen in sterk versteende wijken, programma's om bewoners te stimuleren tot het verwijderen van tegels uit de tuin en de aanleg van een recreatief netwerk in en om wijken dat uitnodigt om erop uit te gaan. Deze pijler is vooral gericht op de inwoners van de wijken in de regio met een lagere sociaaleconomische status. De regio kiest voor een participatie-aanpak waarbij inwoners zelf vormgeven aan de nieuwe inrichting van hun buurt en de omgeving daaromheen. Ze zetten zich onder andere in voor het behoud van gezond groen en uitbreiding van natuurlijke oases in de openbare ruimte waaronder parken, recreatiegebieden, collectieve tuinen en bermen.

Daarmee maken we niet alleen de buurt beter bestand tegen klimaatverandering, maar activeert de aanpak bewoners om mee te doen en versterkt dit de sociale cohesie in de buurt. Ook nodigt het bewoners uit om meer te bewegen. Onderzoek van Wageningen University & Research geeft aan dat toegang tot een groene leefomgeving bijdraagt aan de gezondheid van mensen. Het werkt stress verlagend en zet aan tot sociaal contact. Natuur draagt daarnaast bij aan persoonlijke ontwikkeling van volwassenen en kinderen, zorgt voor zingeving en zet aan tot bewegen. De aanwezigheid van groene planten en activiteiten in de natuur dragen bij aan een veiligere buurt. In deze pijler voeren we buurtaanpakken uit, vergroten we de groene buitenruimte met, verlagen we stress, zorgen we dat overgewicht afneemt, door middel van:

- Versterking van de groene en klimaatadaptieve karakter van stadsranden, ontvangstgebieden, groene ontmoetingsplekken en natuureducatie
- Versterking van de vergroening en vergroting biodiversiteit op particulier eigendom en partners
- Een recreatief netwerk in wijken en steden dat uitnodigt om te bewegen
- Versterking van de gezonde leefomgeving

- Klimaatbestendige zwemplassen waaronder Veerplas met verbetering van de zwemwaterkwaliteit

We haken hierbij aan op bestaande programma's. Gemeente Velsen heeft bijvoorbeeld als insteek om ervoor te zorgen dat iedereen meedoet. Ze zetten zich niet alleen in om zorg te bieden en voorkomen, welzijn, de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt en jeugdbeleid, maar ook om welzijn, gezondheid, zorg en sport meer met elkaar te verbinden.

Pijler 2 Strategische versterking van het groene landschap en recreatie

In de pijler 'strategische versterking van het groene landschap en recreatie' werken we aan het verbeteren van de biodiversiteit in de regio door het vergroten van het areaal groen landschap met integrale meerwaarde. Natuur komt niet alleen voor in natuurgebieden, maar juist ook daarbuiten. Vogels foerageren in het boerenland en reeën verplaatsen zich van het ene bosje naar het andere. Door ander gebruik van het landelijk gebied in de westelijke MRA ontstaat een kwalitatief hoogwaardig en klimaatrobuust landschap, waar het goed toevoegen is, direct in de buurt van de ,meer kwetsbare buurten in deze regio. Door te investeren in slimme en mooie routes en groene verbindingen verhogen we de recreatieve waarde van het landschap. Recreanten zullen zich beter spreiden over de ruimte, waardoor de druk op kwetsbare natuur in Natura2000-gebieden afneemt, net als het tekort aan groene recreatieve ruimte in de regio. De onderliggende kwaliteiten van het landschap worden als vertrekpunt voor deze ontwikkelingen genomen. Dit geeft direct invulling aan het tekort aan groen recreatiegebied in de westelijke MRA. In deze pijler realiseren we 200ha nieuw groen, beleefbaar, landschap met integrale meerwaarde voor natuur en biodiversiteit. Daarnaast wordt het recreatienetwerk versterkt:

- 200 ha gerealiseerd nieuw groen landschap met integrale meerwaarde (landschap, klimaatadaptatie, recreatie, biodiversiteit)
- Een verbeterde recreatieve verbinding tussen stad en ommeland
- Een versterking van de biodiversiteit door realisatie van ecologische verbindingen, vergroten van natuurwaarden en extra inzet op natuureducatie

Pijler 3 Maatschappelijke beweging van natuurinclusieve en sociale ondernemers

In de pijler Maatschappelijke beweging van natuurinclusieve en sociale ondernemers slaan ondernemers, maatschappelijke organisaties, inwoners en overheden de handen ineen voor regeneratieve voedselproductie en natuurinclusief en sociaal ondernemen. 70% van het landelijk gebied in de westelijke MRA is in private handen. Deze grondeigenaren en bewoners spelen dus een belangrijke rol in de omslag naar een duurzamere en natuurinclusieve samenleving. Ongeveer 20 ondernemers heeft aangegeven de omslag naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering of regeneratieve voedselproductie te willen maken. Deze Regio Deal ondersteunt hen hierbij via een financiële bijdrage voor de onrendabele top en de inbreng van kennis. Er wordt 100 ha nieuw bos/houtwallen aangelegd via CO2 compensatie van bedrijven en particulieren.

- Een maatschappelijke beweging van ondernemers en partijen die gezamenlijk bijdragen aan de ontwikkeling van een sociaal en groen, regeneratief landschap;
- 100 ha nieuwe bossen/houtwallen met de inleg vrijwillige van CO₂-vastlegging(betaald door bedrijven en particulieren die hun CO₂ footprint willen neutraliseren)
- 2 manages/paardenhouderijen die een groen hoogwaardig landschap realiseren
- 20 ondernemers die over schakelen naar regeneratieve voedselproductie dan wel naar natuurinclusief ondernemen

- 1 grootschalige cultureel event (lokale theater) waarin het groene toekomstgerichte landschap voor een breed publiek wordt gepresenteerd; in relatie tot De Stelling van Amsterdam en Amsterdam750 in 2025.

Deze integrale aanpak in de westelijke Metropoolregio Amsterdam neemt het onderdeel van brede welvaart dat in deze regio het meest onder druk staat als uitgangspunt, namelijk de groene ruimte. De aanpak die deze Regio Deal kiest, zorgt dat de effecten van de Regio Deal zich niet alleen uit in groen, maar juist invloed heeft op de kwaliteit van leven van mensen. Een klimaatadaptieve regio is een randvoorwaarde voor een (economisch) succesvolle regio in de toekomst. Met name waar die nu het meest onder druk staat, zoals in bepaalde wijken in deze regio. Door voort te bouwen op de kwaliteiten en initiatieven die er al zijn in de regio en inwoners zo veel mogelijk te betrekken bij het maken van de plannen, wordt negatieve uitruil tussen domeinen zo veel mogelijk voorkomen.

Doelgroep

Deze Regio Deal kent drie belangrijke doelgroepen:

- Ten eerste de bewoners van de wijken en buurten waarop de wijkenaanpak in de eerste pijler zich richt. Zij worden nauw betrokken bij en ingezet voor de aanpak van hun buurt. De Regio Deal richt zich met name op de volgende doelgroepen in de wijken en sluit hierbij aan op bestaande programma's om ervoor te zorgen dat iedereen ertoe doet en meedoet:
 - Minima-regeling
 - Jeugd
 - Burgers in schulden & armoede
 - Burgers met een lage zelfredzaamheid
 - Niet vitale burgers
 - Statushouders
 - Vrijwilligers/mantelzorgers
 - Vroegtijdig schoolverlaters
 - Burgers zonder startkwalificatie
- De tweede pijler richt zich op de natuur en biodiversiteit in de regio. Met name recreanten in en om het gebied zullen hier de effecten van zien: een mooier recreatiegebied en kwalitatief hoogwaardige natuur in de Natura2000-gebieden.
- Ten derde de ondernemers die de omslag willen maken naar regeneratieve voedselproductie en/of natuurinclusief ondernemen. Zij kunnen van deze Regio Deal een steun in de rug verwachten om zo voor alle in- en omwonenden een gezondere leefomgeving te creëren. We richten ons hierbij op *the willing*, op ondernemers die vanuit welbegrepen eigen business-belang een toekomst zien in natuurinclusief ondernemen. Deze gaan we – naar behoefte – ondersteunen om de stap naar een natuurinclusieve en winstgevende bedrijfsvoering ook te zetten.

ORGANISATIE EN FINANCIEN

Organisatie

De projectorganisatie bestaat uit vertegenwoordigers van alle betrokken partijen. Een kernteam onder leiding van een programmamanager is verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing. De regio stemt af met het Rijk en neemt opgaven die het Rijk ziet voor deze regio mee in de opzet. Een groot belang van het rijk is het realiseren van de woonopgave in combinatie met de leefbaarheid. De deelnemende partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de realisatie van hun eigen projecten.

Bij de verdere uitwerking van de RegioDeal zullen de plannen voor de diverse deelgebieden nader worden omschreven. Op basis hiervan komen we tot een projectenoverzicht. De hierin opgenomen projecten zullen gefaseerd worden uitgevoerd, op zo'n manier dat ze bijdragen aan het behalen van de integrale doelstelling van de RegioDeal.

De raden en staten worden gevraagd de definitieve RegioDeal vast te stellen en zullen middels regionale bijeenkomsten (die al plaatsvinden in de regio) regelmatig worden meegenomen in de voortgang. Jaarlijks wordt ook het projectenoverzicht aan de raden voorgelegd.

De samenwerking met het rijk wordt gezocht op meerdere onderdelen. Het thema brede welvaart is breed begrip. Een belangrijk onderdeel voor de regio is de gezonde leefomgeving. Een thema dat veel breder is dan alleen het klassieke milieubegrip, maar raakt aan alle facetten van ons dagelijks leven. Het is in zekere zin een nieuwe opgave, die de fysieke en sociale thema's met elkaar verbindt. We zouden graag met kennis en inzet vanuit het Rijk op dit vlak meerwaarde willen realiseren voor

Financiën

Kosten

De totale kosten voor uitvoer van de Regio Deal 'Naar een groene en gezonde MRA-west' worden geraamd 60 Mln. eur.

Pijlers	Kosten (eur)
Pijler 1 Groene en gezonde wijken en steden	15 Mln eur
Pijler 2 Strategische versterking landschap en recreatie	30 Mln eur
Pijler 3 Maatschappelijke beweging door sociale en natuurinclusieve ondernemers	15 Mln eur
Totaal (eur)	60 Mln eur

Investeringsen

De investeringen worden voor 50% door de partners van 'Naar een groene en gezonde MRA-west' gedragen. De partners zijn zich zeer bewust van de noodzaak van het verzorgen van de 50% van de investeringen. Voor diverse overheden geldt dat een deel van de te investeren bedragen reeds zijn gereserveerd en voor een andere deel worden begin 2023 bestuurlijke besluiten gepland voor aanvullende investeringen. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor de gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen.

Alle partners hebben een bestuurlijk het besluit genomen om in te zetten op deelname aan de RegioDeal met een gezamenlijke investering van 50% vanuit de regio. Hiermee spreken ze de

intentie uit om dit project gezamenlijk uit te voeren. De andere benodigde 50% van de investering wordt verzocht aan het programma RegioDeal. In het vervolgproces worden kosten en investeringen per partner nader uitgewerkt.

Aanvullend zijn andere partijen geïnteresseerd om deel te nemen en te investeren in de RegioDeal, zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland. De participatie van deze partijen behoeft echter te worden uitgewerkt in de volgende fase. De investeringen per pijler zijn als volgt.

Pijlers	Investeringen door regionale partners (50%)	Investeringen door RegioDeal (50%)
Pijler 1 Groene en gezonde wijken en steden	7,5 Mln eur	7,5 Mln eur
- Gemeente Haarlem		
- Gemeente Velsen		
- Gemeente Haarlemmermeer		
- Provincie Noord-Holland		
Pijler 2 Strategische versterking landschap en recreatie	15 Mln eur	15 Mln eur
- Gemeente Haarlem		
- Gemeente Velsen		
- Gemeente Haarlemmermeer		
- Provincie Noord-Holland		
- Nationaal Park Zuid-Kennemerland		
- Recreatieschap Spaarnwoude		
- Staatsbosbeheer		
- Vereniging Natuurmonumenten		
Pijler 3 Maatschappelijke beweging door sociale en natuurinclusieve ondernemers	7,5 Mln eur	7,5 Mln eur
- Trees for All		
- Agrarische Collectief Noord-Holland Zuid		
- Staatsbosbeheer		
- Vereniging Natuurmonumenten		
- Ondernemers en ondernemerscollectieven		
- Provincie Noord-Holland		
- Gemeente Haarlem		
- Gemeente Velsen		
- Gemeente Haarlemmermeer		
<i>Subtotaal (eur)</i>	<i>30 Mln eur</i>	<i>30 Mln eur</i>
Totale investeringen (eur)		60 Mln. eur